

Sandra Sävikari

LASTEN JA NUORTEN KOKEMA SUKUPUOLISTUNUT DIGITAALINEN VÄKIVALTA

Sosiodemografisten ja perhedynaamisten tekijöiden rooli

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Toukokuu 2022

TIIVISTELMÄ

Sandra Sävikari: Lasten ja nuorten kokema sukupuolistunut digitaalinen väkivalta – Sosiodemografisten ja perhedynaamisten tekijöiden rooli
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Yhteiskuntatutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2022

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa lasten ja nuorten kokemaa digitaalista sukupuolistunutta väkivaltaa. Tavoitteena on selvittää, kuinka yleistä sukupuolistunutta digitaalinen väkivalta on lasten ja nuorten keskuudessa sekä millaiset tekijät ovat yhteydessä siihen, että lapset ja nuoret kokevat sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa on määritelty tutkimuskirjallisuudessa eri tavoin. Käsitän tässä tutkielmassa sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan käsitteen vallankäytöksi, syrjinnäksi, ahdisteluksi, haitalliseksi ja ei-toivotuksi käyttäytymiseksi, joka on joko seksuaalista tai joka kohdistuu henkilön seksuaalisuuteen tai sukupuoleen.

Tutkielman aineisto on vuoden 2013 Lapsiuhritutkimus, joka on toteutettu Poliisiammattikorkeakoulun ja Nuorisotutkimusseuran yhteistyönä. Lapsiuhritutkimus on kyselytutkimus, jossa selvitetään lasten ja nuorten uhrikokemuksia. Tutkimus on toteutettu osana kansallisen lapsistrategian toimeenpanoa. Aineiston perusjoukon muodostavat suomen- ja ruotsinkieliset peruskoulujen kuudes- ja yhdeksäsluokkalaiset vuonna 2013. Tutkielman tutkimusmenetelmänä toimii ristiintaulukointi. Määrällinen analyysi toteutetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa tutkitaan sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan jakautumista sosiodemografisten ja perherakenteen mukaan. Toisessa vaiheessa tarkastellaan ristiintaulukoimalla perhedynamiikan ja sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan yhteyksiä.

Tutkimustulokset osoittavat, että nuorten kokema sukupuolistunut väkivalta on yleistä. Saatujen tulosten mukaan sukupuoli, luokka-aste, perherakenne ja perheen sisäinen vuorovaikutus ovat yhteydessä väkivallan kokemiseen. Tytöt kokevat poikia enemmän sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Kuudesluokkalaiset eivät koe samoissa määrin sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kuin yhdeksäsluokkalaiset. Nuorten vaikeudet puhua vanhemmille omista asioistaan ovat tilastollisesti erittäin merkitsevästi yhteydessä kokea sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Tulosten perusteella voidaan päätellä, että sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokevien perheiden vuorovaikutus ei ole yhtä vahvaa kuin väkivaltaa kokemattomilla.

Avainsanat: sukupuolistunut digitaalinen väkivalta, digitaalinen väkivalta, lapset ja nuoret, sukupuolistunut väkivalta, digitaalinen media

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ilmiönä	3
	<i>2.1 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan määritelmä</i>	<i>3</i>
	<i>2.2 Sukupuolistuneen ja digitaalisen väkivallan tutkimus</i>	<i>5</i>
3	Lapset ja nuoret digitaalisessa mediassa	7
	<i>3.1 Houkuttelua ja kiristämistä – digitaalisen median pimeät puolet</i>	<i>8</i>
	<i>3.2 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan vaikutukset lasten ja nuorten elämään</i>	<i>9</i>
	<i>3.3 Näkökulmia sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan taustalla oleviin tekijöihin</i>	<i>10</i>
4	Tutkimusasetelma	12
	<i>4.1 Tutkimuskysymys</i>	<i>12</i>
	<i>4.2 Aineiston kuvailu</i>	<i>12</i>
	<i>4.3 Muuttujat</i>	<i>13</i>
	<i>4.4 Taustamuuttujat</i>	<i>14</i>
	<i>4.5 Tutkimusmenetelmä</i>	<i>15</i>
	<i>4.6 Tutkimusetiikka</i>	<i>16</i>
5	Tulokset	18
	<i>5.1 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemukset</i>	<i>18</i>
	<i>5.2 Sosiodemografiset tekijät ja perherakenne</i>	<i>19</i>
	<i>5.3 Lapsen ja vanhemman välinen suhde</i>	<i>22</i>
6	Pohdinta	25
	Lähteet	28
	Taulukku	
	Taulukku 1. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan yleisyys aineistossa (n=11364)	18
	Taulukko 2. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan muotojen yleisyys aineistossa	19
	Taulukko 3. Sosiodemografiin ja perherakenteeseen liittyvien tekijöiden suhde digitaalisen väkivallan kokemuksiin	20
	Taulukko 4. Perhedynamiikkaan liittyvien tekijöiden suhde sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksiin	23

1 Johdanto

Lapsiin ja nuoriin kohdistuva digitaalinen väkivalta on ihmisoikeuskysymys. Lapset ja nuoret elävät maailmassa, jossa he voivat kohdistaa toisiinsa tai heihin voi kohdistua esimerkiksi seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoliin liittyvää nettihäirintää ja vihapuhetta. Lapset ja nuoret käyttävät aktiivisesti erilaisia sosiaalisten median alustoja ja sovelluksia. Netin sosiaaliset kanavat mahdollistavat lapsille ja nuorille yhteydenpidon ystäviin ja tarjoavat heille ajanvietettä (Haasio 2013, 15). Digitaalinen ympäristö tarjoaa kuitenkin myös alustan, jossa häirintää ja väkivaltaa on helppoa levittää laajoille kohdejoukoille. Lasten ja nuorten kohtaama digitaalinen väkivalta ilmenee eri tavoin erilaisissa netin ja sosiaalisen median alustoissa. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen Kouluterveyskyselyn (2021) tulokset osoittavat, että seksuaalinen häirintä verkkoympäristössä on valitettavan yleistä. Perusopetuksen 8.–9. luokkalaisista 26 prosenttia ilmoitti kokeneensa viimeisen vuoden aikana seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä.

Digitaalinen väkivalta on suhteellisen uusi käsite suomalaisessa väkivaltatutkimuksessa, vaikka ilmiönä se ei olekaan uusi (Ruuskanen 2020, 41). Digitaaliseen väkivaltaan on kuitenkin lähivuosina alettu kiinnittämään enemmän huomiota ja ilmiötä on tehty entistä näkyvämmäksi. Esimerkkejä näkyvyyden lisäämisestä ovat Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisema toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi (Korpilahti, Kettunen, Nuotio, Jokela & Nummi 2019) sekä Oikeusministeriön (2020) julkaisema naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma, johon on sisälletty toimenpiteitä, joiden tavoitteena on lisätä tietoa ja ennaltaehkäistä digitaalista väkivaltaa.

Tarkastelen kandidaatintutkielmassani lasten ja nuorten kokemaa sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa vuoden 2013 Lapsiuhritutkimuksen vastauksien perusteella. Tutkimukseen osallistui yli 11 000 kuudes- ja yhdeksäsluokkalaista. Käytän tutkielmassani sukupuolistunutta digitaalisen väkivallan käsitettä, jolla tarkoitetaan vahingoittavaa vallankäyttöä, syrjintää, ahdistelua, haitallista ja ei-toivottua käyttäytymistä, joka on joko seksuaalista tai joka kohdistuu henkilön seksuaalisuuteen tai sukupuoliin. (Powell, Scott & Henry 2020, 200). Tavoitteenani on tuoda sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokeneiden lasten ja nuorten kokemuksia esille hyödyntämällä kvantitatiivisia menetelmiä.

Tarkastelen kuvailevilla menetelmillä eli ristiintaulukoinnilla ja tilastollisilla merkitsevyydesteillä valitsemieni taustamuuttujien yhteyttä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemiseen.

Tutkielma etenee niin, että ensimmäisenä esittelen sukupuolistuneen ja digitaalisen väkivallan käsitteet sekä aiempaa tutkimusta aiheesta. Tämän jälkeen kerron millaista sukupuolistunutta väkivaltaa digitaalisessa mediassa esiintyy ja millaisia vaikutuksia sillä on lapsiin ja nuoriin. Lisäksi avaen sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan ja taustatekijöiden riskitekijöiden yhteyttä aiemman tutkimustiedon ja kirjallisuuden myötä. Teoreettisen viitekehyksen jälkeen kuvailen tutkielman tutkimusasetelman. Erittelen tutkielman tutkimuskysymyksen, käyttämäni aineiston, keskeiset muuttujat ja tutkimusmenetelmän. Pohdin myös tutkimuseettisestä näkökulmasta tutkielmaani. Menetelmäosuuden jälkeen siirryn erittelemään saamiani tuloksia. Lopuksi kokoan yhteen tutkimukseni keskeiset tulokset ja tarkastelen tulosten avulla saatuja johtopäätöksiä ja jatkotutkimuksen mahdollisuuksia.

2 Sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ilmiönä

Esittelen tässä luvussa tutkielmani keskeiset käsitteet sekä aiempaa tutkimusta sukupuolistuneesta ja digitaalisesta väkivallasta.

2.1 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan määritelmä

Avaan ensin väkivallan käsitteen yleisellä tasolla, jotta voidaan ymmärtää sukupuolistunutta väkivaltaa sekä sen ilmenemistä digitaalisessa ympäristössä. Väkivalta määritellään fyysisen voiman, vallan tai kontrollin tahallista käyttöä toista ihmistä tai ihmisryhmää kohtaan. Fyysisellä voimankäytöllä tarkoitetaan uhkauksia, pelottelua ja tekoja, jotka johtuvat valtasuhteesta. Vallan käytöllä tarkoitetaan väkivallasta puhuttaessa laiminlyöntiä ja kaikenlaista seksuaalista ja psykologista hyväksikäyttöä. (Krug, Dahlberg, Mercy, Zwi & Lozano 2005, 21.) Väkivalta muodostaa siis jatkumon, johon kuuluvat verbaalinen, fyysinen ja emotionaalinen vallan väärinkäyttö, joka tapahtuu yksilön, ryhmän sekä sosiaalisten rakenteiden tasolla (Kelly 1987).

Väkivalta käsitetään usein fyysiseksi, henkiseksi tai seksuaaliseksi väkivallaksi. Väkivallalla on kuitenkin useita ilmenemismuotoja kuten esimerkiksi välineellinen ja kunniaan liittyvä väkivalta (Ronkainen 2018, 21). Väkivalta ilmiönä muuttuu jatkuvasti ja teknologian myötä se on saanut uusia muotoja (Brandt 2017). Etenkin digitaalisilla medioilla on merkittävä rooli väkivallan areenalla. Onkin tärkeää, että tietoisuus väkivallasta pysyy ajankohtaisena, jotta siihen pystytään puuttumaan ja ohjaamaan resursseja. Esimerkiksi nuorten voi olla hankalaa sanoittaa aikuisille kohtaamastaan digitaalisesta väkivallasta, jos aikuisilla ei ole riittävästi informaatiota eri teknologioiden käytöstä eikä heidän ymmärryksensä sosiaalisesta mediasta ole samalla tasolla kuin nuorten (Aalto, Helenius, Järvi & Saari 2021, 18).

Digitaalinen väkivalta voidaan ymmärtää kattokäsitteenä väkivallalle ja häirinnälle, joka tapahtuu teknologiavälitteisesti. Digitaalinen väkivalta on väkivaltaa, jossa hyödynnetään esimerkiksi tietokoneita, älypuhelimia tai sosiaalista mediaa. Digitaalisen väkivallan ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi verkossa tapahtuva kontrollointi, häpäiseminen, salakuvaaminen ja seksuaalinen häirintä. (Powell, Scott & Henry 2020, 200.) Sosiaali- ja

terveysministeriön (2019) laatimassa toimenpidesuunnitelmassa digitaalinen väkivalta määritellään häirinnäksi ja kiusaamiseksi, joka tapahtuu digitaalisessa verkkoympäristössä. Sukupuolistunut digitaalinen väkivalta eli seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta digitaalisessa mediassa voi sisältää muun muassa halventavia ja vihjailevia puheita, seksuaalissävyytteistä nimittelyä tai seksikkäiden kuvien pyytämistä digitaalisen laitteen välityksellä (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 24).

Sukupuolistunut digitaalinen väkivalta käsittää vallankäytön, syrjinnän, ahdistelun, haitallisen ja ei-toivotun käyttäytymisen, joka on joko seksuaalista tai joka kohdistuu henkilön seksuaalisuuteen tai sukupuoleen. (Powell, Scott & Henry 2020, 200). Intiimien kuvien luvaton levittäminen, sukupuolta tai seksuaalisuutta loukkaava kommentointi verkkoympäristössä ovat esimerkkejä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan ilmenemismuodoista (Powell & Henry, 2020, 201). Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa on myös halventava ja vihjaileva puhe, seksuaaliset eleet sekä pyynnöt kosketteluun digitaalisen laitteen välityksellä (Korpilahti, Kettunen, Nuotio, Jokela & Nummi 2019, 341). Digitaalisessa mediassa tapahtuva seksuaaliselle häirinnälle on tyypillistä toistuvuus, mutta myös huumoriksi tarkoitettu toiminta voi täyttää seksuaalisen häirinnän tunnusmerkistön. Teko voidaan tulkita Tasa-arvolain mukaan häirinnäksi, jos sen vaikutukset syrjivät ja uhri kokee toiminnan epämiellyttäväksi. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609.)

Sukupuolistuneen väkivallan käsitteellä ei ole kansainvälisessä tutkimuksessa yhtä vakiintunutta määritelmää. Heidi Sunnari, Mervi Heikkinen ja Jenny Kangasvuo (2003, 13) määrittävät sukupuolistuneen väkivallan käsitteeksi, jolla tarkoitetaan vahingoittavaa vallankäyttöä, ahdistelua, syrjintää ja häirintää, joka perustuu aliarvioiviin tai alistaviin asenteisiin toista tai toisia sukupuolia kohtaan. Sukupuolistunut väkivalta on vahingoittavaa ahdistelua, vallankäyttöä, häirintää ja syrjintää, joka on kytköksissä sukupuoleen sekä seksuaalisuuteen. Seksuaalisuuden ja sukupuolen ilmaisua heikentävät haitalliset stereotyyppit ovat myös osa sukupuolistunutta väkivaltaa. (Ronkainen 2018, 26.)

Sukupuolistunut väkivalta loukkaa siis oikeutta itsemääräämisoikeuteen ja oikeutta määritellä ja kokea oma sukupuoli. Suomen kielessä ei ole erikseen sosiaaliseen sukupuolen käsitettä (engl. gender), johon viitataan, kun puhutaan sukupuolistuneesta väkivallasta (engl.

gender based violence). Kokemus sukupuolesta sekä sen merkityksestä identiteetille, sosiaalisille suhteille ja seksuaalisuudelle vaihtelevat yksilön mukaan.

2.2 Sukupuolistuneen ja digitaalisen väkivallan tutkimus

Sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksen piirissä on erilaisia teoreettisia traditioita, mutta yhteisiä piirteitä ovat huomion kiinnittäminen seksuaalisuuden ja sukupuolen kysymyksiin. Kansainvälisessä sukupuolistuneen väkivallan tutkimuksessa ei korosteta samalla tavalla kulttuurista merkityksenantoa kuten suomalaisessa tutkimuksessa. Kulttuurinen merkityksenanto on keskeisissä osioissa seksuaalisuuden ja sukupuolen sekä väkivallan ilmiöissä. Näiden ilmiöiden ymmärtäminen edellyttää kulttuuristen käytäntöjen tutkimista. (Husso, Keskinen & Ronkainen 2012, 62.) Seksuaalinen häirintä sisältää fyysisiä tekoja, mutta myös alistavaa puhetta sekä mielikuvia, joissa sukupuoli on merkittävässä osassa (Honkatukia, Niemi-Kiesiläinen & Näre 2000).

Väkivallan erilaisten muotojen näkyväksi tekemisen vuoksi sekä konkreettisen keskustelun kannalta on olennaista tunnistaa erilaiset väkivallan käsitteet. On tärkeää huomioida se, että naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta ei ole synonyymi sukupuolistuneelle väkivallalle. Sukupuoleen liittyvät oletukset vaikuttavat myös miesten ja poikien suhteisiin, sekä poikien ja miesten kohtaamaan ja käyttämään väkivaltaan. Sukupuolistunutta väkivaltaa ei tulisi myöskään sekoittaa seksuaalisen väkivaltaan. Seksuaalinen väkivalta on yksi sukupuolistuneen väkivallan muoto, mutta käsitteenä ne eivät tarkoita samaa asiaa.

Merkittävä osa tutkimuksista käsittelee sukupuolistunutta väkivaltaa nimenomaan miesten naisiin kohdistamana väkivaltana. Vaikka onkin perustelua tutkia naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ilmiön laajuuden vuoksi, olisi myös tärkeää tutkia sukupuolistuneen väkivallan monimuotoisuutta. Sukupuolistunut väkivalta voi siis kohdistua kehen tahansa, mutta intersektionaaliset erot vaikuttavat tunnistamiseen ja ilmenemismuotoihin. Esimerkiksi kielivähemmistöön, poikien ja seksuaalivähemmistöön kuuluvien väkivaltakokemukset voivat erota toisistaan.

Digitaalisen väkivallan tutkimusta Suomessa on tehty suhteellisen vähän. Maailmalla muun muassa Australiassa tutkimusta digitaalisesta väkivallasta on tehty laajemmin. Kuitenkin digitaalista väkivaltatutkimusta, jota on tehty, keskittyy etenkin verkkokiusaamiseen ja muihin väkivallan kokemuksiin lasten ja nuorten näkökulmasta (Powell, Henry & Scott 2020, 200). Kuitenkin on tarvetta lisätutkimuksella, jotta voidaan tarjota paremmin apua sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokijoille sekä myös luomaan tehokkaampia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

Tarkastelen tutkielmassani sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa huomioiden, että väkivalta voidaan selittää eri tavoin. Väkivaltatutkimuksesta on käyty paljon keskustelua, miten väkivaltaa tulisi tutkia ja millä tavoin voidaan tuottaa luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa (Ronkainen 2018, 32). Perinteisesti väkivaltatutkimuksessa on tehty kahtiajako kvalitatiivisen, sukupuolen huomioivan tutkimuksen sekä kvantitatiivisen ja sukupuolineutraalin tutkimuksen välillä (Husso, Keskinen & Ronkainen 2012). Tästä poiketen tutkielmani aineisto koostuu määrällisestä Lapsiuhritutkimuksesta ja kvantitatiivisesta menetelmästä, jossa keskeisessä osassa on sukupuoli.

3 Lapset ja nuoret digitaalisessa mediassa

Tässä luvussa kerron sukupuolistuneen väkivallan yleisyydestä ja sen ilmenemismuodoista. Tämän jälkeen tarkastelen sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Päätän luvun erittelemällä näkökulmia sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan taustalla olevista tekijöistä.

Tarkoitan tässä tutkielmassa lapsilla ja nuorilla aineiston rajauksen mukaisesti 6.–9. luokkalaisia eli 12–16-vuotiaita. Nuoret ja lapset käyttävät digitaalisen median eri palveluita päivittäin. Lasten ja nuorten sosiaalisessa ympäristössä digitaalinen media on vahvassa roolissa ja se on myös tärkeä väline lasten ja nuorten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteyden pitämisessä. Lapset pystyvät harjoittelemaan tunne- ja vuorovaikutustaitojaan digitaalisessa mediassa sekä se mahdollistaa keinon myös itseilmaisuuteen sekä yleisesti osallisuuden eri yhteisöihin. Digitaalisella medially on tärkeä rooli nuoruuden vaiheessa, jolloin seksuaali-identiteetti muodostuu, ja kiinnostus seksuaalisuuteen ja intiimeihin suhteisiin muodostuu. Intiimit kuvat sekä seksuaalissävytteiset viestit muodostavat luonnollisen osan nuorten seurustelusuhhteissa. (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti & Vaaranen-Valkonen 2018, 340.) Digitaalisesta mediasta puuttuu fyysinen läheisyys, joten viestien sekä kuvien lähettämisen helppous saattaa rohkaista nuoria ja lapsia jakamaan luvatta toisten lasten tai nuorten seksuaalissävytteistä materiaalia. Kuitenkin olisi tärkeää muistuttaa lapsille ja nuorille, että arkaluontoisen kuvamateriaalin jakaminen digitaalisessa mediassa sisältää aina riskin sen väärinkäyttöön (em. 340).

Nuoret kokevat seksuaalissävytteisten kuvien ja viestien lähettämisen sekä vastaanottamisen eli sextingin pääsääntöisesti myönteisenä asiana, joka vahvistaa seurustelusuhdetta (Korkala & Virtanen 2016). Kuitenkin yhteneväisten ja vertailukelpoisten tulosten saamista hankaloittaa se, että tutkimuksissa sexting käsitteenä määritellään eri tavoin (Livingstone & Mason 2015, 41). Onkin siis tärkeää erottaa vapaaehtoinen sexting vastentahtoisesta seksuaalisten kuvien ja viestien vastaanottamisesta. Sexting, johon liittyy painostamista voi täyttää laissa seksuaalisen houkuttelun rikosnimikkeen. Seksuaalisten kuvien harkitsematon jakaminen digitaalisessa mediassa lisää riskiä kokea seksuaalista

häirintää (Sørensen & Knudsenin 2007, 29). Siksi onkin erittäin tärkeää, että internetin käytöstä puhuttaisiin perheissä ja kouluissa.

3.1 Houkuttelua ja kiristämistä – digitaalisen median pimeät puolet

Digitaalisessa mediassa lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat yleistyneet. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä digitaalisessa mediassa eli sukupuolistunut digitaalinen väkivalta on 12–17-vuotiaiden lasten kokemana erittäin yleistä (Kouluterveyskysely 2021). Digitaalisessa mediassa on vaivatonta lähettää viestejä ja kuvamateriaalia lapsille ja nuorille. Lapsen houkuttelemisesta seksuaalisiin tarkoituksiin puhutaan grooming -käsitteellä. Grooming tarkoittaa toimintaa, jossa hyväksikäyttäjä houkuttelee lapsen tai nuoren seksuaalisiin tekoihin. Groomingissa digitaalisessa mediassa aikuinen pyrkii luomaan luottamuksellisen suhteen lapseen. Luottamuksellisen suhteen tarkoituksena voi olla hyväksikäyttö fyysisesti kasvokkain tai verkkoympäristössä. (Laitinen 2004.) Lasten ja nuorten livestriimaus eli itsensä kuvaaminen reaaliajassa on myös yleistynyt. Hieman alle neljäsosa (24 %) lapsista kuvaa itseään ja hieman yli kymmenesosa (12 %) lapsista on videochatannut heille entuudestaan tuntemattoman ihmisen kanssa. Kymmenesosalta lapsilta oli pyydetty riisuutumaan alasti videochatin aikana (NSPCC 2018.) Seksuaalissävytteisen kuvamateriaalin lähettäminen lapselle voi täyttää myös rikoksen tunnusmerkistön (Rikoslaki 1889/392).

Lapsia ja nuoria painostetaan alastonkuvien lähettämiseen ja heitä uhkaillaan niiden levittämisellä (Hamilton-Giachrisis, Hanson, Whittle & Beech 2017). Sextortion eli kiristäminen seksuaalisen kuvamateriaalin avulla kehittyi yleensä niin, että lapsi tai nuori taivutellaan lähettämään itsestään arkaluontoista ja seksuaalisoivaa kuva- tai videomateriaalia. Materiaalin lähettämisen jälkeen hyväksikäyttäjä uhkailee lasta tai nuorta lähettämään lisää seksuaalista materiaalia. Kiristäjät usein uhkailevat jakavansa nämä kuvat sosiaaliseen mediaan ja uhrin läheisille. (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti & Vaaranen-Valkonen 2018, 351.)

Väkivaltaan liittyy vahvasti valtdynamiikka. Voimasuhteiden ero voi perustua muun muassa ikään tai asemaan yhteisössä (Salmivalli 2003, 11). Lapsi tai nuori voi tuntea hyväksikäyttäjän entuudestaan, mutta on yleisempää, että tekijä on entuudestaan tuntematon. (Sørensen

2015, 37). Tekijä on yleensä yhteydessä lapseen tai nuoreen pitkäkestoisesti. Yleensä tekijä yrittää tuoda seksuaalisensävyn arkipäiväiseen keskusteluun. Tekijä saattaa esiintyä verkossa vääristetyllä profiililla, jossa hän esittää itse nuorta. Lapsella tai nuorella saattaa syntyä ihastumisen tunteita vääristettyä profiilia käyttävää aikuista kohtaan. Lapsen käsityksen vääristäminen, tunteisiin vetoaminen ja toiminnan moralisointi tekevät lapselle usein hankalaksi tilanteesta irtaantumisen (Laitinen 2007, 34).

3.2 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan vaikutukset lasten ja nuorten elämään

Nuoriin kohdistuva sukupuolistunut väkivalta on haavoittavaa, koska heidän käsityksensä omasta sukupuolesta ja seksuaalisuudesta on vasta muodostumassa. Nuoruuteen kuuluu myös oman identiteetin muodostaminen ja se muodostuu etenkin erilaisten rajojen koettelu myötä. Vanhemmat, koulu ja yhteiskunta asettavat nuorten autonomialle erilaisia rajoja, joita nuoret koettelevat. Tämä rajojen koettelu on tärkeä osa nuoren identiteetin sekä itsenäisyyden kehittämistä. (Niemi-Kiesiläinen 2000, 5.) Nuoruuden tulisi siis olla turvallista aikaa, jotta nuorella olisi mahdollisuus hakea omaa identiteettiään.

Väkivallalla on vakavia terveydellisiä ja sosiaalisia seurauksia, ja vaikutukset erityisesti lasten ja nuorten kohdalla ovat suuria. Lapsuudessa koetulla henkisellä väkivallalla on selkeä yhteys terveysriskikäyttäytymiseen ja sairauksiin myöhemmässä elämänvaiheessa. (Felitti ym. 1998.) Mielen terveyden ongelmat kuten masennus ja ahdistus ovat yleisiä seurauksia väkivaltaa kokeneille (WHO 2016). Väkivallan seurauksena voi ilmetä myös traumaperäinen stressihäiriö, joka kehittyy poikkeuksellisen järkyttävän tapahtuman seurauksena. Etenkin lapsilla ja nuorilla traumaperäinen stressihäiriö voi syntyä nopeasti järkyttävän tapahtuman jälkeen. (Kumpulainen 2004.) Nuoruusiässä traumaperäisen stressihäiriön oireita ovat esimerkiksi tapahtumien palautuminen mieleen toistuvasti, painajaisunet ja riskikäyttäytyminen kuten päihteiden käyttö (Tedeschi & Billick 2007).

Digitaalinen väkivalta mahdollistaa nöyryyttämisen monipuolisemmin kuin perinteisessä vuorovaikutuksessa tapahtuva väkivalta. Digitaalisesta väkivallasta erittäin haavoittavaksi väkivallan muodoksi tekee se, että se ei riipu ajasta eikä paikasta. Esimerkiksi etäisyys ei tuo

turvaa, koska verkkoympäristöstä ei pysty pakenemaan. Digitaalinen väkivalta loukkaa jatkuvan läsnäolon vuoksi yksityisyyttä ja se voi viedä turvallisuuden tunteen kokonaan. (Hakkarainen 2019, 13–14.)

Väkivallan seurauksena voi olla nuorille vakavia henkisiä traumoja sekä myös syrjäytymistä omasta sosiaalisesta elämästä. Väkivalta vaikuttaa lapsen ja nuoren psyykkiseen, kognitiiviseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä se voi saada aikaan epäluottamusta ja pelkoa toisiin ihmisiin, mutta myös yhteiskuntaa kohtaan (Ellonen, Lucas, Tindberg & Janson 2017). Etenkin lapsuudessa koettu toistuva väkivalta ylläpitää stressitasoja kehossa ja sen voidaan katsoa aiheuttavan ongelmia eri elämänalueilla. Kuitenkin myönteiset elämäkokemukset ja perheen tuki voivat vähentää ahdistusta, joka ilmenee väkivaltaisen kokemuksen jälkeen.

Lapsiin ja nuoriin kohdistuvan sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan tunnistaminen on tärkeää, jotta sitä kokeneet voivat saada tarvitsemaansa apua. Lapsien ja nuorten oikeudet tulee toteutua myös digitaalisessa mediassa. Avainasemassa on tasapaino sallimisen ja suojelun välillä, koska teknologia ja digitaaliset ympäristöt kehittyvät koko ajan. Lapset ja nuoret eivät aina tunnista tilanteita, joissa kuvamateriaalia pyydetään aikuisen toimesta väärinkäytettäväksi. Lapsen ja nuorten tulee saada tietoa, miten he voivat turvata, mutta myös edistää seksuaalista kehitystään, kun puhutaan digitaalisen median sosiaalisesta ympäristöstä. Myös digitaaliseen mediaan liittyvät turvataidot ja seksuaalisuuden ilmaisutapoihin liittyvistä teemoista tulisi lisätä tietoisuutta lapsille ja nuorille. (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti & Vaaranen-Valkonen 2018, 343.)

3.3 Näkökulmia sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan taustalla oleviin tekijöihin

Lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta on moniselitteinen ilmiö, jota ei voida selittää yhdellä selittävällä tekijällä. (Sethi, Bellis, Hughes, Ruth Gilbert, Mitis & Galea 2013). Kuitenkin haavoittuvassa asemassa olevilla lapsilla ja nuorilla on muita enemmän riskitekijöitä, jotka altistavat erilaiselle väkivallalle. Haavoittuvaan asemaan katsotaan kuuluvaksi toimintarajoitteiset, etnisiin, kielivähemmistöihin, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat sekä kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret. (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti &

Vaaranen-Valkonen 2018, 35.) Haavoittuvassa asemassa olevilla lapsilla ja nuorilla kokemukset erilaisista väkivallan muodoista ovat yleisempiä kuin muilla samanikäisillä. Lapset ja nuoret, jotka olivat muun muassa ulkomaalaistaustaisia, jotka kuuluivat sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöihin, kokivat huomattavasti muita lapsia ja nuoria toistuvammin seksuaalista ahdistelua, seksuaaliväkivaltaa, koulukiusaamista sekä perheväkivaltaa. (Ikonen & Helakorpi 2019.)

4 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa kuvaan tutkielmani etenemistä sekä tarkemmin sen tutkimusasetelman. Erittelen ensin tutkimuskysymykseni ja siirryn kuvailemaan käyttämäni aineistoa sekä tekemiäni muuttujamuunnoksia. Tämän jälkeen kuvailen käyttämäni analyysimenetelmää. Lopuksi pohdin tutkimuseettisiä kysymyksiä.

4.1 Tutkimuskysymys

Tämän kandidaatintutkielman tarkoituksena on tutkia lasten ja nuorten kokema sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Tarkoitukseni on selvittää, kuinka yleistä on lasten ja nuorten kokema sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ja mitkä ovat sen taustatekijät. Tavoitteenani on hahmottaa, mitkä sosiodemografiset ja perhedynaamiset tekijät ovat sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan taustalla. Tutkimuskysymykseni on kuinka yleistä sukupuolistunut digitaalinen väkivalta on lasten ja nuorten keskuudessa sekä millaiset tekijät ovat yhteydessä siihen, että lapset ja nuoret kokevat sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa.

4.2. Aineiston kuvailu

Tutkimukseni aineisto on vuoden 2013 Lapsiuhritutkimus, joka on toteutettu Poliisiammattikorkeakoulun ja Nuorisotutkimusseuran yhteistyönä (Ellonen, Fagerlund, Kääriäinen, Peltola & Sariola 2013). Aineistoon on käyttö lupa myönnetty Yhteiskuntatieteellisestä Tietoarkistolta. Aineiston keruun ovat rahoittaneet opetus- ja kulttuuriministeriö, sisäministeriö, oikeusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö. Vuoden 2008 lapsiuhritutkimus on ensimmäinen laaja tutkimus, joka keskittyy nuorten kokemuksiin väkivallasta. Lapsiuhritutkimus vuodelta 2013 hyödyntää lähtökohtana vuoden 2008 tutkimusta vertailukelpoisen tutkimustiedon saavuttamiseksi. Vuoden 2013 Lapsiuhritutkimuksen keskeinen tavoite on tuottaa tietoa lapsiin ja nuoriin kohdistuneen väkivallan laajuudesta ja sen ilmenemismuodoista. On huomioitava, että vuonna 2013 sosiaalisen median rooli nuorten elämässä on ollut erilainen kuin nykypäivänä. Voidaan olettaa, että uusimmassa Lapsiuhritutkimuksessa, joka julkaistaan vuonna 2023 luvut

digitaalisen väkivallan kokemuksista ovat suurempia kuin vuoden 2013 tutkimuksessa. Tutkimus vuodelta 2013 tarkasteli muun muassa lapsiin kohdistunutta ryöstöjä, uhkauksia, pahoinpitelyitä, perheväkivaltaa, ikätovereiden välistä väkivaltaa, kuritusväkivaltaa, seksuaalista väkivaltaa sekä internetin välityksellä tapahtuvaa väkivaltaa. Tutkimus käsitteli lisäksi harrastusten parissa tapahtunutta väkivaltaa, perheenjäseniin julkisilla paikoilla tapahtuneen väkivallan todistamista sekä väkivaltakokemuksista kertomista. (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen & Sariola 2014.)

Aineiston perusjoukon muodostavat suomen- ja ruotsinkieliset peruskoulujen kuudes- ja yhdeksäsluokkalaiset vuonna 2013. Aineiston otantamenetelmänä hyödynnettiin monivaiheista otantaa. Vuoden 2013 luokkatietojen perusteella Tilastokeskus laati erikseen otokset suomen- sekä ruotsinkielisistä kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisista. Nämä otokset ositettiin tilastollisen kuntaryhmän, läänin ja koulun koon perusteella. Vuoden 2008 tutkimuksesta poiketen vuoden 2013 tutkimukseen otettiin mukaan Ahvenanmaa. Lapsiuhritutkimus on tilastollisesti edustava ja sen otos voidaan yleistää edustaman koko Suomen kuudesluokkalaisia ja yhdeksäsluokkalaisia. Tutkimukseen osallistui 11 364 lasta ja nuorta 483 eri koulusta. Aineisto kerättiin aikavälillä 12.8.2013-6.9.2013. Tutkimuksessa on hyödynnetty itsetäytettävää strukturoitua verkkolomaketta. Taustamuuttujina ovat muun muassa vastaajan ikä, luokka-aste, sukupuoli, syntymämaa, kotikieli sekä isän ja äidin ikäryhmä, syntymämaa, koulutus ja ammatti. (Fagerlund ym. 2014.)

4.3 Muuttajat

Tutkimuksen tavoitteeni mukaisesti muodostin uuden muuttujan vastaajista, jotka kertoivat sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksistaan. Muuttujan muodostaminen sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan näkökulmasta on oleellista tutkimuskysymyksen kannalta. Tarkoitukseni on selvittää, kuinka yleistä sukupuolistunut digitaalinen väkivalta on lasten ja nuorten elämässä ja mitkä sosiodemografiset ja perhedynaamiset tekijät siihen vaikuttavat. Lapsiuhritutkimuksessa kysyttiin internetin ja puhelimen välityksellä tapahtuneesta digitaalisesta väkivallasta. Kysymykset muodostivat kaksi muuttujaryhmää, jotka kartoittivat nuorten digitaalisen väkivallan kokemuksia.

Digitaalisia väkivaltakokemuksia tarkasteltiin kyllä-ei kysymysten avulla, jotka tarkastelivat sähköisten viestimien kautta tapahtuvasta väkivallasta. Kysymyksiin johdatettiin seuraavalla tekstillä:

”Edellä kysyimme sinulta rikkomuksista tai väkivallan teoista, joissa olit kokenut tai nähnyt väkivaltaa konkreettisesti. Myös internetin tai puhelimen kautta voi tapahtua väkivaltaisia tekoja, joissa sinulle tuntematon tai tuttu henkilö käyttää internetiä tai puhelinta häiritseviin tai jopa rikollisiin tekoihin. Seuraavassa kysymme kokemuksiasi tällaisesta.”

Muodostin sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokeneiden ryhmän seitsemän väkivallan tekijää kartoittavan muuttujan perusteella. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan ulottuvuuksia aineistossa ovat seksuaalisesti häiritsevien viestien lähettäminen, alastonkuvan jakaminen vastoin tahtoa, rivo kielenkäyttö internetissä, seksikkäiden kuvien pyytäminen, alastonkuvien lähettäminen tai esiintyminen alasti webkameralle, seksin ehdottaminen ja palkkion tarjoaminen seksistä. Muodostin sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokeneiden ryhmän niin, että ne, jotka ilmoittivat kokeneensa vähintään yhtä yllä mainittua väkivallantekoa, lukeutuivat tähän ryhmään. Vastaajista 1342 kertoi kokeneensa sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa viimeisen 12 kuukauden aikana. Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa käsiteltiin erillisillä kysymyksillä, joka mahdollistaa luotettavan kuvauksen ilmiöstä. Erillisten kysymysten avulla on mahdollista tuoda esille väkivallanmuotoja, jotka muuten voisivat jäädä piiloon (Kääriäinen 2008, 55).

4.4 Taustamuuttajat

Ensimmäinen taustamuuttujaryhmä koostuu sosiodemografisista tekijöistä ja perherakenteesta. Näihin taustamuuttujiin kuuluvat vastaajan sukupuoli, luokka-aste, vastaajan synnyinmaa, vastaajan vanhempien syntymämaa ja perheen rakenne. Sukupuolta tarkasteltiin aineistoissa vain kaksiluokkaisena muuttujana, joten tarkastelu rajautuu tässä tutkielmassa binääriseen sukupuolijaotteluun. Vastaajan ikää kartoittavan muuttujan perusteella loin luokka-astetta kuvaavan muuttujan (1 = 6. lk., 2 = 9. lk.). Äidin ja isän syntymämaan kohdalla ryhmittelin muuttujan uudelleen kaksiluokkaiseksi, jossa yhdistin *”Hän on syntynyt jossain muussa maassa, mutta en tiedä missä”* vastausvaihtoehdon *”Hän*

on syntynyt jossain muussa maassa” vastausvaihtoehdon kanssa. Vastausvaihtoehdon *”En tiedä”* jätin analyysin ulkopuolelle. Muodostin uusperhettä kuvaavan muuttujan asumisjärjestelyjä koskevan muuttujan avulla. Kyselylomakkeessa kartoitettiin vastaajan asumismuotoa joko samassa tai eri kodissa äitipuolen, isäpuolen, äidin miesystävän tai isän naisystävän kanssa. Uudelleenkoodasin nämä muuttajat ja muodostin niistä uuden muuttujan (0= ydinperhe, 1 = uusperhe).

Toisessa muuttujaryhmässä ovat perhedynamiikkaan liittyvät tekijät, jotka liittyvät avoimuuteen ja yhteenkuuluvuuteen. Kysymys *”Pystytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi?”* luokittelin uudelleen yhdistämällä *”En lainkaan”* ja *”En juuri lainkaan”* -vastaukset (1 = kyllä, 2 = jossain määrin, 3 = en lainkaan tai en juuri lainkaan). Myös kysymyksen *”Puhutaanko perheessäsi seksuaalisuuteen liittyvistä asioista avoimesti?”* luokittelin ja yhdistin kolmiluokkaiseksi (1 = kyllä, 2 = jossain määrin, 3 = ei lainkaan tai ei juuri lainkaan). Luokittelin uudelleen muuttujan, joka kartoitti sitä kenen kanssa vastaaja viettää suurimman osan vapaa-ajasta niin, että vastausvaihtoehdoiksi muotoutui (1 = yksin, 2 = perheen kanssa, 3 = kavereiden kanssa, 4 = tyttö- tai poikaystävän kanssa). *”Tietävätkö vanhempasi (tai ne aikuiset, joiden luona asut) yleensä, kenen kanssa vietät vapaa-aikasi tai liikut ulkona?”* kysymyksen kohdalla jätin huomioimatta vastaukset ulkona käymättömyydestä.

4.5 Tutkimusmenetelmä

Aineiston analyysi koostuu ristiintaulukoinnista, jonka avulla tutkin muuttujien välisiä riippuvuuksia. Ristiintaulukointi mahdollistaa selitettävän muuttujan jakauman muutoksen selvittämisen selittävien muuttujien eri ryhmissä (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja (2021a). Hyödynnän tutkielmassa tilastollisen merkitsevyyden testaamiseksi Pearsonin khiin neliö -testiä. Pearsonin khiin neliö -testiä käytetään yleisesti tilastollisen merkitsevyyden testausmenetelmänä ristiintaulukoinnissa (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja 2021b). Khiin neliö kertoo, kuinka suurella todennäköisyydellä otoksessa havaitut yhteydet voidaan yleistää perusjoukkoon. P-luku kertoo virhepäätelmän todennäköisyyden silloin, kun oletetaan, että otoksessa havaitut erot löytyvät myös

perusjoukosta. P-luvun arvo vaihtelee nollan ja yhden välillä (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja 2021a). P-arvon ollessa alle 0,005 tulosta voidaan pitää tilastollisesti merkitsevästä ja se voidaan yleistää 95 prosentin todennäköisyydellä perusjoukkoon (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja 2021c).

4.6 Tutkimusetiikka

Noudatan tutkielmassa tieteellisen käytännön keskeisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä tapaa. Tieteellistä tutkimusta pidetään eettisesti luotettavana vain, jos se noudattaa hyviä tieteellisiä käytäntöjä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Tämän kandidaatintutkielman keskeiset tutkimuseettiset lähtökohdat muotoutuvat harhaanjohtamattomuudesta, tulosten vääristelemättömyydestä, muiden tutkijoiden työn kunnioittamisesta ja henkilötietojen eettisestä käsittelystä.

Sukupuolistuneeseen väkivaltaan ja yleisesti väkivaltaan liittyy pohdinta käsitteiden valinnoista. Käsitteiden avulla muodostetaan tutkimuksen perusta ja ne myös kuvaavan, millaisesta näkökulmasta tutkija tutkii ilmiötä (Pohjola 2003, 62). Sopivia käsitteitä tarvitaan kuvaamaan ja jäsentämään erilaisia väkivaltailmiöitä sekä erottamaan ne toisistaan (Husso 2005, 14). Digitaalinen väkivalta ja sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ovat suhteellisen tuoreita tutkimuskohteita ja sukupuolistuneelle digitaaliselle väkivallalle ei ole vakiintunut yhtä tiettyä määritelmää.

Tutkielmani aineisto on Lapsiuhritutkimus, johon on myönnetty käyttö lupa Yhteiskuntatieteellisestä Tietoarkistolta. Aineiston kysymyksenasettelussa on osittain kehitettävää. Esimerkiksi sukupuolta tarkasteltiin vain kaksiluokkaisena muuttujana, joten tarkastelu rajautuu binääriseen sukupuoli jaotteluun. Sukupuoli kaksiluokkaisena muuttujana tässä tutkielmassa tuottaa tietoa pelkästään itseään tytöksi tai pojaksi määrittelevien kokemuksista sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta. Binäärinen sukupuolen rajaus ei huomioi sukupuolen moninaisuutta sekä sen ilmenemismuotoja. Tämä kaksijakoisuus voi tuottaa kategorisoivia sukupuoliroja. Tuloksissa painottuikin tyttöjen ja poikien välillä ilmenevä eroavaisuus sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksissa. Olen kuitenkin huomioinut sukupuoliroihin liittyviä näkökulmia. Perheiden monimuotoisuutta aineistossa

ei myöskään huomioitu riittävästi. Olisi tärkeää tunnustaa perheiden monimuotoisuus mahdollisimman eettisen kestävän tutkimuksen saavuttamiseksi. Tulososuudessa olen käyttänyt sukupuolistunutta, digitaalista sekä sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa koskevaa teoreettista pohjaa ja olen pyrkinyt tuottamaan vuoropuhelua tutkimukseni tulosten ja aiempien saatujen tulosten perusteella.

5 Tulokset

Tässä luvussa esittelen aineistosta havaitsemiani sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksia. Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa selittävien tekijöiden tarkastelussa esittelen ristiintaulukoinnin tuloksia. Hyödynnän tarkastelussa sosiodemografisia sekä perhedynamiikkaan liittyviä ominaisuuksia. Ensimmäisen ryhmän muodostavat vastaajan sosiodemografiset tekijät ja toisen perhedynamiikkaan liittyvät tekijät.

5.1 Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemukset

Taulukossa 1 on esitetty sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan yleistä esiintymistä vastaajien keskuudessa. Tutkimukseen vastasi yhteensä 11 364 lasta ja nuorta. Suurimman ryhmän muodostavat vastaajat, jotka eivät ole kokeneet sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa viimeisen 12 kuukauden aikana (n=10022). Toinen ryhmä muodostui vastaajista, jotka kertoivat kokeneensa sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa viimeisen 12 kuukauden aikana (n=1342).

Taulukko 1. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan yleisyys aineistossa (n=11364)

	Ei kokemusta sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta	Kokemus sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta
n	10022	1342
%	88	12

Taulukossa 2 on esitetty kootusti sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan muotojen esiintyvyys aineistossa.

Taulukko 2. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan muotojen yleisyys aineistossa

Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan muoto	n	%
Seksuaalisesti häiritsevät viestit	330	3
Alastonkuvan jakaminen vastoin tahtoa	49	0,4
Rivo kielenkäyttö	712	6
Seksikkäiden kuvien tai videoiden pyytäminen	694	6
Alastokuvien lähettäminen	582	5
Seksin ehdottaminen	458	4
Palkkion tarjoaminen seksistä	130	1

Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksista yleisin väkivallan muoto viimeisen 12 kuukauden aikana oli rivo kielenkäyttö. Vastaajista 6 prosenttia kertoi saaneensa häiritseviä rivoja viestejä digitaalisessa mediassa. Seuraavaksi yleisin väkivallan muoto oli seksikkäiden kuva- tai videomateriaalin pyytäminen (6 %). Vastaajista 5 prosenttia kertoi saaneensa vasten tahtoaan alastonkuvia digitaalisessa mediassa. Neljälle prosentille vastaajista oltiin ehdotettua seksiä verkossa ja kolmelle prosentille oli lähetetty seksuaalisesti häiritseviä viestejä viimeisen 12 kuukauden aikana. Palkkion tarjoamista seksistä oli ehdotettu 1 prosentille vastaajista. Alastokuvien jakamista vastoin tahtoa oli kokenut alle prosentin vastaajista.

5.2 Sosiodemografiset tekijät ja perherakenne

Taulukkoon 3 on koottu sosiodemografisten ja perherakenteeseen liittyvien taustamuuttujien ristiintaulukoinnin tulokset sekä yleisesti taustamuuttujien jakaumat aineistossa. Tulosten mukaan sukupuoli, luokka-aste ja perherakenne ovat yhteydessä väkivallan kokemiseen. Ristiintaulukoinnin tulokset, jossa khiin neliön -testin p-arvo on pienempi kuin 0,001, voidaan pitää tilastollisesti erittäin merkitsevinä ja tulokset ovat yleistettävissä perusjoukkoon (Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja 2021c).

Taulukko 3. Sosiodemografisiin ja perherakenteeseen liittyvien tekijöiden suhde digitaalisen väkivallan kokemuksiin

Sosiodemografiset tekijät ja perherakenne	Jakaumat		Kokemus sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta %	Ei kokemusta sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta %
	n	%		
Sukupuoli ***				
Tyttö	5731	51	17	83
Poika	5592	549	7	93
Luokka-aste ***				
6. lk.	6269	55	7	93
9. lk.	5095	45	18	82
Vastaajan syntymämaa				
Suomi	10954	97	12	88
Muu kuin Suomi	381	3	13	87
Äidin syntymämaa				
Suomi	10594	94	12	88
Muu kuin Suomi	679	6	13	87
Isän syntymämaa				
Suomi	10570	95	12	88
Muu kuin Suomi	596	5	13	87
Uusperhe ***				
Kyllä	1901	17	15	85
Ei	9463	83	11	89

***p<0,001

Tulosten mukaan tytöt kokevat enemmän sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kuin pojat. Ristiintaulukoinnin perusteella tytöistä 17 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa, kun taas pojista sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa on kokenut vain 7 prosenttia. Tytöillä on tulosten mukaan korkeampi riski kuin pojilla kokea sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Tulosta voidaan pitää yhdenmukaisena esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn kanssa, jonka mukaan runsas neljäsosa yläkoulun kahdeksannen ja yhdeksännen luokan tytöistä kertoi kokeneensa seksuaalista häirintää puhelimesta tai netissä viimeisen vuoden aikana. Vuoden 2017 Kouluterveyskyselyssä näin ilmoitti vain alle viidesosa. Kahdessa vuodessa on siis tapahtunut suuri ja vakava muutos seksuaalisessa häirinnässä digitaalisessa ympäristössä. Myöskin Tasa-arvobarometrin (2017) mukaan naissukupuoli, mutta lisäksi myös nuori ikä, pienituloisuus ja vähemmistöön kuuluminen lisäävät häirinnän kasautumisen riskejä. Etenkin nuori ikä on naisille merkittävä seksuaalisen häirinnän riskitekijä.

Tulosten mukaan luokka-aste osoittautui olevan tilastollisesti erittäin merkitsevästi yhteydessä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksiin ($p=0,001$). Vähän alle viidennes (18 %) yhdeksäsluokkalaisista on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa viimeisen vuoden aikana. Kuudesluokkalaisista sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa on kokenut 7 prosenttia. Valituista taustamuuttujista juuri kuudesluokkalaiset kokevat verrattuna muihin taustamuuttujien ryhmiin vähiten sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Tuloksissa korkeampi luokka-aste näyttääkin lisäävän todennäköisyyttä kokea sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa.

Tulokset luokka-asteen yhteydestä sukupuolistuneeseen digitaaliseen väkivaltaan ovat odotettuja ja ovat linjassa aiempien havaintojen kanssa. Aiempi tutkimus on tuonut esille, että yläkoulussa opiskelevat kokevat alakoulussa opiskelevia enemmän seksuaalista häirintää. Neljännen ja viiden luokan oppilaista alle viisi prosenttia kertoi kokeneensa muun muassa seksuaalista viestittelyä. Poikien ja tyttöjen kokemusten välillä ei ollut merkittävästi eroja. Yläkoulussa opiskelevista tytöistä häiritsevää seksuaalista ahdistelua oli kokenut kolmasosa vastaajista. (Kouluterveyskysely 2019.) Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyssä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemukset olivat vuoteen 2019 verrattuna

kasvaneet huomattavasti. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä seksuaalista häirintää digitaalisessa mediassa oli kokenut viimeisen vuoden aikana 42 prosenttia. Lukiossa olevista tytöistä myös 42 prosentilla oli samanlaisia kokemuksia. Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevista tytöistä 40 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää digitaalisessa mediassa. Nämä luvut ovat pysäyttäviä ja kertovan ilmiön vakavuudesta.

Vastaajan syntymämaan ja vastaajan vanhempien syntymämaan suhteen ei näytä ristiintaulukoinnin perusteella olevan tilastollista merkitsevyyttä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksiin. Muussa maassa kuin Suomessa syntyneiden kokemukset eroavat vain prosentilla suhteessa Suomessa syntyneisiin. Suomessa syntyneistä runsas kymmenesosa (12 %) oli kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Muussa maassa kuin Suomessa syntyneiden vastaava osuus oli 13 prosenttia. Ristiintaulukoinnin perusteella tämä pätee myös vastaajiin, jotka ovat toisen sukupolven maahanmuuttajia. Tulos on hieman yllättävä ottaen huomioon aikaisemmat tutkimustulokset. Kouluterveyskyselyn (2019) analyysin perusteella ulkomaalaistaustaiset nuoret kokivat muita nuoria enemmän seksuaalista ehdottelua, ahdistelua ja seksuaalisuutta loukkaavaa nimittelyä.

Tarkasteltaessa vastaajien perhemuotoa voidaan huomata, että sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokemattomilla on väkivaltaan kokeneilla verrattuna harvemmin uusvanhempi. Uusperheessä asuvista lapsista ja nuorista 15 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa, kun taas uusperheissä asumattomista 11 prosentilla on väkivallan kokemuksia ($p=0,001$).

5.3 Lapsen ja vanhemman välinen suhde

Taulukossa 4 on esitetty kootusti perhedynaamisten taustamuuttujien ristiintaulukoinnin tulokset. Kaikissa tämän ryhmän taustamuuttujissa yhteys sukupuolistuneeseen digitaaliseen väkivaltaan oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p<0,001$).

Taulukko 4. Perhedynamiikkaan liittyvien tekijöiden suhde sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksiin

Perhedynamiikka	Jakaumat		Kokemus sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta	Ei kokemusta sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta
	n	%		
Pystyykö keskustelemaan vanhempien kanssa omista asioista ***				
Kyllä	6623	59	7	93
Jossain määrin	4131	37	16	84
Ei lainkaan tai ei juuri lainkaan	548	5	31	69
Puhutaanko perheessä seksuaalisuudesta ***				
Kyllä	1367	12	14	86
Jossain määrin	3968	35	12	88
Ei lainkaan tai ei juuri lainkaan	5901	53	11	89
Vapaa-ajan vietto ***				
Yksin	1050	9	20	80
Perheen kanssa	3704	33	7	93
Kavereiden kanssa	6106	54	13	87
Tyttö- tai poikaystävän kanssa	386	3	29	71
Tietävätkö vanhemmat kenen kanssa vapaa-aikaa vietetään ***				
Aina	7771	68	9	91
Joskus	3149	28	17	83
Harvoin tai eivät koskaan	228	2	25	75

Nuorten vaikeudet puhua vanhemmille omista asioistaan ovat tilastollisesti erittäin merkittävästi yhteydessä kokea sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Taulukosta 4 voi havaita, että vastaajat, jotka eivät puhu asioistaan vanhempiensa kanssa lainkaan tai ei juuri lainkaan, 31 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Lapset ja nuoret, jotka puhuivat jossain määrin vanhempiensa omista asioistaan, 16 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa ja vanhempiensa kanssa avoimesti keskustelevista 7 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Väkivallan kokemukset näyttävät olevan epätodennäköisempiä, mitä avoimemmin puhuu vanhempien kanssa.

Tuloksista pystytään tulkitsemaan, että sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokevien perheiden vuorovaikutus ei ole yhtä vahvaa kuin väkivaltaa kokemattomilla.

Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokeneet viettävät enemmän aikaa yksin ja vähemmän aikaa perheensä kanssa verrattuna väkivaltaa kokeneisiin. Taulukosta 4 voi havaita, että heistä, jotka viettävät aikaansa yksin, viidennes on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa, kun taas heistä, jotka viettävät aikaansa perheen kanssa, 7 prosenttia on kokenut väkivaltaa. Kavereiden kanssa eniten aikaansa viettävistä vastaajista 13 prosentilla on sukupuolistuneen väkivallan kokemuksia, kun taas vastaava luku oli tyttö- tai poikaystävänsä kanssa aikaansa viettävien kohdalla 29 prosenttia ($p=0,001$).

Vapaa-ajan viettoa kartoittavalla muuttujalla on tilastollisesti merkitsevä yhteys sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemiseen ($p=0,001$). Tulosten mukaan vastaajista, jotka kertoivat vanhempiensa tietävän joskus, kenen kanssa he viettävät vapaa-aikaansa 17 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa, kun ne, joiden vanhemmat tietävät aina, kenen kanssa vastaaja viettää vapaa-aikaa vain 9 prosenttia on kokenut sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Eniten sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa kokivat he, joiden vanhemmat tietävät harvoin kenen kanssa he viettävät vapaa-aikaansa (25 %). Tulos voi myös mahdollisesti liittyä siihen, että lähes viidenneksellä (18 %) yhdeksäsluokkalaisilla on sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksia. On myös syytä huomioida, että yhdeksäsluokkalaisten kokevat kuudesluokkalaisten enemmän sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Vanhemmat sallivat nuorille erilaisia vapauksia

heidän siirtyessä murrosikään. Yläkouluikäisenä nuori itsenäistyy vanhemmistaan ja omaa aikaa vaalitaan aiempaa enemmän (Kangasniemi 2008).

6 Pohdinta

Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena oli tarkastella nuorten kokemia sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Tarkoitukseni oli selvittää, millaiset sosiodemografiset ja perhedynamiikkaan liittyvät tekijät yhdistyvät sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemiseen. Tutkin sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksia vertailemalla väkivaltaa kokeneiden ja sitä kokemattomien erilaisia taustatekijöitä. Kokoan tässä luvussa yhteen merkittävimpiä tutkimustuloksia. Lopuksi esittelen tutkimukseni rajoitteita ja luonnostelen jatkotutkimusehdotuksia.

Tutkielman keskeinen tulos on, että sukupuolistunut väkivalta digitaalisessa ympäristössä on kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten nuorten mukaan yleistä. Analyysin mukaan sosiodemografisista tekijöistä sukupuoli ja luokka-aste ovat yhteydessä sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemiseen. Havaintojen mukaan sukupuolistunut digitaalinen väkivalta kohdistuu enemmän tyttöihin kuin poikiin. Sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa ennusti korkea luokka-aste. Kuudesluokkalaisten kokemukset sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta ovat vähäisempiä verrattuna yhdeksäsluokkalaisten kokemuksiin. Myöskin perherakenne vaikuttaa lapsen ja nuorten kokemuksiin sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta. Väkivaltaa kokeneilla oli useammin uusvanhempi, kun taas väkivaltaa kokemattomilla ei. Vastaajan sekä vastaajan vanhempien syntymämaa ja sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan välinen yhteys ei ylittänyt tilastollisesti merkitsevää tasoa, joten tulosta ei voida yhdistää perusjoukkoon.

Tulokset viittaavat siihen, että perheen heikko vuorovaikutus on yhteydessä digitaalisessa mediassa ilmenevään sukupuolistuneeseen väkivaltaan. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemukset olivat yleisempiä lapsilla ja nuorilla, jotka eivät keskustelleet avoimesti vanhempiensa kanssa. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan määrän laskua avoimesti keskustelemissa perheissä voi selittää esimerkiksi se, että vanhemmat saattavat puuttua väkivaltaan heti ja sitä kautta myös ennaltaehkäistä sitä. Aikaisempi tutkimus osoittaaakin, että lapset ja nuoret pääsääntöisesti eivät kerro kokemastaan seksuaalisesta

häirinnästä digitaalisessa mediassa aikuiselle. Nuoret ovat raportoineet, että yksi aikuiselle kertomisen este on pelko siitä, että heidän digitaalisen mediansa käyttöä rajoitettaisiin (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti & Vaaranen-Valkonen 2018, 31). Kokemuksista kertomiseen vaikuttaa nuorten mukaan myös se, jos aikuisilla ei ole tarpeeksi informaatiota eivätkä he ymmärrä samalla tavalla digitaalisen median ympäristöjä samalla tavalla kuin toiset nuoret (Aalto, Helenius, Järvi & Saari 2021, 18). Olisikin siis tärkeätä luoda turvallista ja avointa keskusteluympäristöä niin koulussa kuin myös kotona, jotta pystyttäisiin ennaltaehkäisemään sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemuksia.

Tulokset osoittavat, että lasten ja nuorten digiturvataitokasvatusta olisi tärkeä lisätä. Lapsille ja nuorille tulee tarjota ajankohtaista tietoa, mutta myös käytännön ohjeistusta siitä, kuinka kohdata sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa. Avoin keskustelu kouluissa ja kasvuympäristössä on ydinasemassa tietoisuuden lisäämiseksi. Vapaaehtoisesta seksuaalissävyytteisten kuvien tai videoiden lähettämisestä voi myös seurata negatiivisia haittavaikutuksia, jos materiaalit päätyvät väärin käsiin. Intiimit kuvat voivat levitä hallitsemattomasti ja kuvien tai videoiden poistaminen verkkoympäristöstä voi olla jopa mahdotonta (Laitinen, Valoaho, Kylmälahti & Vaaranen-Valkonen 2018, 345). Vaikka seksuaalisten kuvien ja viestien jakaminen on yleistynyt, on tärkeää muistaa, että jokaisella lapsella oikeus olla lähettämättä ja vastaanottamatta vastentahtoista materiaalia. Teknologian kehittyessä ja sen myötä digitaalisen median jatkuva muutostila aiheuttavat haasteita esimerkiksi lain tulkintaan digitaalisessa ympäristössä toteutettujen rikosten osalta. Myös lievä lasta ja nuorta seksualisoiva materiaali on vastoin heidän etuansa ja oikeuksiansa. Ennaltaehkäisy on tärkeässä roolissa ja olisi tärkeää tunnistaa sukupuolistunut digitaalinen väkivalta jo rikosilmoituksen yhteydessä.

Kandidaatintutkielmassani sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan yleisyys oli suhteellisen vähäistä (12 %) verrattuna vuoden 2019 Kouluterveyskyselyyn. Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan sukupuolistunut väkivalta yläkoululaisten kokemana oli varsin yleistä. Runsas neljäsosa Kouluterveyskyselyyn vastanneista 8.- ja 9.-luokkalaisista tytöistä kertoi kokeneensa sukupuolistunutta digitaalista väkivaltaa viimeisen vuoden aikana. Aineistonkeruu ajankohdalla voi olla vaikutusta sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan

yleisyyteen. Lasten ja nuorten digitaalisen median käyttötavat ovat olleet hyvinkin erilaisia vuonna 2013 kuin 2019.

Lapsiuhritutkimusta voidaan käyttää laajasti muidenkin aiheiden tutkimiseen kuin sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kysymyksiin. Aineiston ja tutkimuskysymyksen yhteensovittaminen vaati uusien muuttajien luomista useiden muuttajien uudelleen koodaamista. Koen kuitenkin, että pystyin tavoittamaan sukupuolistuneeseen digitaaliseen väkivaltaan liittyviä sosiodemografisia ja perhedynaamisia tekijöitä. Arkaluontoinen aihe on saattanut vaikuttaa vastaajien halukkuuteen vastata totuudenmukaisesti kysymyksiin.

Sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta olisi hyvä toteuttaa laaja-alaista jatkotutkimusta. Kvantitatiivisilla menetelmillä on tehty vähemmän tutkimuksia sukupuolen viitekehyksessä, joten sitä voitaisiin hyödyntää jatkossa entistä enemmän. Tässä tutkielmassa binäärinen sukupuoli jaottelu sulkee ulkopuolelle muiden sukupuolen tarkastelun. Sukupuolen moninaisuuden huomioonottaminen olisi erittäin perustelua jatkotutkimuksessa. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan kokemusten vuosittainen vertailu eli pitkittäistutkimus voisi antaa arvokasta tietoa siitä, miten väkivallan kokemukset muuttuvat ja kehittyvät digitaalisessa mediassa. Myöskin olisi validia tutkia sitä, miten lasten ja nuorten kokema sukupuolittunutta digitaalista väkivaltaa tunnistetaan.

Tavoitteenani oli lisätä tietoa nuoriin kohdistuvasta sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta, jota tarvitaan ilmiön vähentämiseksi. Digitaalisessa mediassa esiintyvä sukupuolistunut väkivalta ilmenee eri tavoin. Sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ilmiönä on laaja ja myös eri tavoin määriteltävissä. Käsitteenä sukupuolistunut digitaalinen väkivalta ei ole vakiintunut suomalaisessa tutkimuksessa. Olen pyrkinyt käsittelemään ilmiötä mahdollisimman monipuolisesti. Koen tulosten lisäävän tietoisuutta sukupuolistuneesta digitaalisesta väkivallasta ja sen vakavuudesta. Tutkimustulokset vahvasti osoittavat, että perhedynaamisilla ja myös sosiodemografisilla tekijöillä on yhteys sukupuolistuneeseen digitaaliseen väkivaltaan. Sukupuolistuneen digitaalisen väkivallan, niin kuin ei muidenkaan väkivallan muotojen, ei tulisi kuulua lasten ja nuorten elämään. Lasten ja nuorten kokemusten kuuleminen on ensisijaisen tärkeää ja väkivaltaan tulee puuttua välittömästi.

Lähteet

- Aalto, P., Helenius, J., Järvi, N. & Saari, S. (2021) Nuoret ja nettikiusaaminen. 12–17-vuotiaiden näkemyksiä netissä tapahtuvasta kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta. <https://cdn.mll.fi/prod/2021/04/21124054/nuoret-ja-nettikiusaaminen-kyselyraportti-mll-2021.pdf>. Viitattu 8.4.2022.
- Barter, C., Stanley, N., Wood, M., Lanau, A., Aghtaie, N., Larkins, C. & Øverlien, C. (2017) Young People's Online and Face-to-Face Experiences of Interpersonal Violence and Abuse and Their Subjective Impact Across Five European Countries. *Psychology of violence*, 7:3, 375–384.
- Brandt, J. (2017) Teknologia vainon väylänä. Eron jälkeisen vainon kokemuksia. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalityö. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Ellonen, N., Fagerlund, M., Kääriäinen, J., Peltola, M. & Sariola, H. (2013) Lapsiuhritutkimus 2013 [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2015-03-16). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2943>.
- Ellonen, N., Lucas, S., Tindberg, Y. & Janson, S. (2017) Parents`self-reported use of corporal punishment and other humiliating upbringing practices in Finland and Sweden – a comparative study. 26:289–304.
- Fagerlund, M., Peltola, M., Kääriäinen, J. Ellonen, N. & Sariola, H. (2014) Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Lapsiuhritutkimuksen tuloksia. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 110. Tampere: POLAMK.
- Felitti, V., Anda, R., Nordenberg, D., Williamson, D.F., Spitz, A.M., Edwards, V., Koss, M.P. & Marks, J.S. (1998) Relationship of Childhood Abuse and Household Dysfunction to Many of the Leading Causes of Death in Adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*. 14:4, 245-258. [https://www.ajpmonline.org/article/S0749-3797\(98\)00017-8/pdf](https://www.ajpmonline.org/article/S0749-3797(98)00017-8/pdf). Viitattu 2.5.2022.
- Haasio, A. (2013) Netin pimeä puoli. Saarijärvi: SKS Kirjat.
- Hakkarainen, L. (2019) Digitaalinen väkivalta parisuhteessa ja sen jälkeen. Opas väkivallan kokijalle, ammattilaiselle ja läheiselle. Tallinna: K-Print.
- Hamilton-Giachritsis, C., Hanson, E., Whittle, H. & Beech, A. (2017) Everyone deserves to be happy and safe. A mixed methods study exploring how online and offline child sexual abuse

impact young people and how professionals respond to it. NSPCC. University of Birmingham & University of Bath.

Honkatukia, P., Niemi-Kiesiläinen, J. & Näre, S. (2000) Lähentelystä raiskauksiin: Tyttöjen kokemuksia häirinnästä ja seksuaalisesta väkivallasta. Nuorisotutkimusverkosto.

Husso, M. (2005) Perhe- ja parisuhdeväkivalta yhteiskunnallisena ongelmana. Teoksessa Johannes Koskinen (toim.) Eduskunnan naiskansanedustajien verkosto. Helsinki: Kustannusliike Susi, 13–18.

Husso, M., Keskinen, S., & Ronkainen, S. (2012) Sukupuolistuneen väkivallan tutkimus. Tieteessä Tapahtuu, 30:6, 59–64.

Ikonen, R. & Helakorpi, S. Lasten ja nuorten hyvinvointi: Kouluterveyskysely 2019. THL Tilastoraportti.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138562/Tilastoraportti_33_Kouluterveyskysely.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Viitattu 8.5.2022.

Kangasniemi, J. (2008) Yksinäisyyden kokemisen avainkomponentit Yleisradion tekstitelevisiion Nuorten palstan kirjoituksissa. Väitöskirja. Humanistinen tiedekunta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Kelly, L. (1987) The continuum of sexual violence. Teoksessa J. Hanmer & M. Maynard (toim.) Women, violence and social control. Berliini: Springer, 46–61.

Korkala, S. & Virta, J. (2016) ”Ehkä pieni pelko takaraivossa, kun on lähettänyt itsestään vähän paljastavampaa materiaalia.” 15–25-vuotiaiden nuorten kokemukset sextingistä. Pro Gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Lapin yliopisto. Viitattu 25.4.2022.

Krug, E., Dahlberg, L., Mercy, J., Zwi, A. & Lozano, R. (2005) Väkivalta ja terveys maailmassa. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kumpulainen, K. (2004) Lapsuuden traumaperäinen stressireaktio ja kognitiivis-behavioraalinen terapia. Suomen Lääkärilehti. 59:1653–1658.

Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja (2021a) Ristiintaulukointi. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/ristiintaulukointi/>. Viitattu 25.2.2022.

Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja (2021b) Ristiintaulukoinnin riippumattomuustesti. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/ristiintaulukointi/khii2/>.
Viitattu 25.2.2022.

Kvantitatiivisen tutkimuksen verkkokäsikirja (2021c) Hypoteesien testaus. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvanti/hypoteesi/testaus/>.
25.2.2022.

Laitinen, H.L., Valoaho, S., Kylmälahti, M., Vaaranen-Valkonen, N. (2018) Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. Pelastakaa Lapset ry. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web002.pdf.
. Viitattu 25.4.2022.

Laitinen, M. (2004) Häväistyt ruumiit, rikutut mielet. Tutkimus lapsina läheissuhteissa seksuaalisesti hyväksikäytettyjen naisten ja miesten elämästä. Tampere: Vastapaino.

Laitinen, M. (2007) Lapsen houkuttelu. Teoksessa M. Laiho (toim.). Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja uudet viestintäteknologiat. Forssa: Forssan kirjapaino, 33–38.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609.

Livingstone, S. & Mason, J. (2015) Sexual rights and sexual risks among youth online. A review of existing knowledge regarding children and young people's developing sexuality in relation to new media environments. https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2016/06/eNACSO_Review_on_Sexual_rights_and_sexual_risks_among_online_youth_DEF.pdf. Viitattu 2.5.2022.

NSPCC: National Society for the Prevention of Cruelty to Children (2018) Live-streaming & live chatting, <https://www.nspcc.org.uk/what-we-do/news-opinion/livestreaming-video-chat-online-safety/>. Viitattu 25.4.2022.

Oikeusministeriö (2020) Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020–2023. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2020:15.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162499/OM_2020_15_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Viitattu 4.2.2022.

Olweus, D. (1993) Bullying at school: What we know and what we can do. Oxford: Blackwell.

Pohjola, A. (2003) Tutkijan eettiset sitoumukset. Teoksessa A. Pohjola (toim.) Eettisesti kestävä sosiaalitutkimus Lapin yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja C. Työpapereita 47. Rovaniemi: Lapin yliopisto 53–67.

Powell, A., Scott, A. & Henry, N. (2020) Digital Harassment and abuse: Experiences of sexuality and gender minority adults. *European journal of criminology* 17:2, 199–223.

Rikoslaki 1889/392.

Ronkainen, S. (2018) Mitä väkivalta on? Teoksessa J. Niemi, H. Kainulainen & P. Honkatukia (toim.) Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino, 17–31.

Ruuskanen, E. (2020) Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020–2023. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162499/OM_2020_15_ML.pdf. Viitattu 14.3.2022.

Korpilahti, U., Kettunen, H., Nuotio, E., Jokela, S. & Nummi, V. M. 2019 (2019) Väkivallaton lapsuus – toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. *Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus* 2019:27. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161899/STM_2019_27_J.pdf. Viitattu 11.4.2022.

Salmivalli, C. (2003) Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. Juva: PS-kustannus. WS-Bookwell, 11–12.

Sethi, D., Bellis, M., Hughes, K., Ruth Gilbert, R., Mitis, F. & Galea, G. (2013) European report on preventing child maltreatment. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0019/217018/European-Report-on-Preventing-Child-Maltreatment.pdf. Viitattu 2.5.2022.

Sørensen, A. & Knudsen, S. (2007) Nuoret, sukupuoli ja pornografia Pohjolassa Kööpenhamina: Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Sørensen, K. (2015) Grooming – A Strategic Process. Teoksessa G. Jakobsen, K. Sørensen, H. Gundorff & H. Jansen (toim.) *Is It Really That Bad? An anthology of online sexual abuse of children and young people*. Tanska: Toptryk Grafisk, 33-47.

Sunnari, V., Heikkinen M. & Kangasvuo, J. (2003) Johdanto. Teoksessa V. Sunnari, J. Kangasvuo, M. Heikkinen & N. Kuorikoski (toim.) *Leimattuna, kontrolloituna, normitettuna:*

seksualisoitunut ja sukupuolistunut väkivalta kasvatuksessa ja koulutuksessa. Oulu: Oulun yliopistopaino, 9–15.

Tasa-arvobarometri 2017.

Tedeschi, F. & Billick, S. (2017) Pediatric PTSD: Clinical, Forensic, and Diagnostic Understanding. *J Am Acad Psychiatry Law*. 45:161–9.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2018) Seksuaalinen häirintä.

<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/vakivalta-ja-hairinta/seksuaalinen-hairinta>. Viitattu 8.4.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017) Kouluterveyskysely 2017. Tilastokuutio: perusopetuksen 8. ja 9. luokka, lukio, ammatillinen oppilaitos.

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=200101L&row=199385L&column=area1-600836.&column=time-601069&column=stage_of_stady-161293.161123.161219.&column=gender-143993.&fo=1. Viitattu 13.3.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2019) Kouluterveyskysely 2019. Tilastokuutio: perusopetuksen 8. ja 9. luokka, lukio, ammatillinen oppilaitos.

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=200101L&row=199385L&column=area1-600836.&column=time-601069&column=stage_of_stady-161293.161123.161219.&column=gender-143993.&fo=1. Viitattu 13.3.2022.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2021) Kouluterveyskysely 2021. Tilastokuutio: perusopetuksen 8. ja 9. luokka, lukio, ammatillinen oppilaitos.

https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=200101L&row=199385L&column=area1-600836.&column=time-601069&column=stage_of_stady-161293.161123.161219.&column=gender-143993.&fo=1#. Viitattu 13.3.2022.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Helsinki. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. Viitattu 13.3.2022.

WHO (2002) World report on violence and health: summary. Geneva.

https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf. Viitattu 29.1.2022.